

Dagboken «Sommeren 1952 på Magerøya Nordkapp»

Ført i pennen av Lise Rognlien og Per Iversen, sommeren 1952

Avskrift

De første sidene i dagboken har manglet, men er gjenfunnet i kopi som skrives inn her:

(Lise)

12-6-1952 Svolvær 23:45

Klokken er strakt 1:00 og «Lofoten» legger fra kai her i Svolvær. Vi har trisset rundt i byen i fullt dagslys og sett på sjove, gamle hus. Det røde der på hjørnet som så ut som et strykejern, og det bittelille lysegrønne, alle de sorte takene og over det hele den hvite kirken med klokken som hele tiden sa oss at det var natt. Kirkegata som besto av ett hus også et lite smug mellom noen små trehus som nærmest vende baksiden til. Butikkene med fislete reklamer av sommerkledde nymfer og deilig «smakfull» keramikk. Aftensolen på fjellene ut mot havet og inn mot land, aftenhimmelen elfenbenshvit, grøn og rød, sjøen, havet, øyene og alle fyrene. Kaia med lasting og lossing og travelhet som midt på dagen. Måkene på rad oppå gavlen så svarte og skarpe i silhouetten da vi satt oppe på dekket og tegnet i kulda.

12/6 Stamsund kl 21

Her var det akkurat som jeg hadde forestilt meg en plass på disse breddegradene. Nakne øyer og skjær ved innseilingen, og midt imot høye, nære fjell. Inni viken bryggen med store pakkhus, heise arrangementer, traller, tømmer, kasser og over alt en intens tørrfisk lukt. Litt bak kaia ligger så byen. En smal hovedgate, krokete og bakket med hus på begge sider. Høye grunnmurer og høye hus - i tre. Noen smug utfra en gårds plass mellom røde høye trehus med noen gevaltige murer og trapper. Tørrfisk stillaser foran annet hvert hus, fulle av fisk og garn peler.

13/6 Tromsø kl 19

Det var altså en sjov by, en masse trehus fullstendig vilt stilt sammen, man fornemmer overhodet ingen plan, hvilket det sikkert heller ikke er. De herligste farver på husene, gammelrødt, grønt og gult. Et hus f.eks. som lå på et hjørne inn til et trangt broket smug var snavset rødt med en herlig grønn hjørnedør, et annet hadde en underlig veranda oppe på 1. sal, helt uventet og impulsivt, der hang et par lange sorte strømper og et par sorte sokker til tørk. Da vi kom forbi der litt senere, kom det et gammelt krokete ektepar ut og rystet et stort teppe. Vi tok et bilde av dem og de grinte og sa at det ble nok et pent bilde med så pene folk. Andre steder sto husene på peler ute i vannet som hadde den herligste dype grønne farven. En slags plass var omgitt av de forunderligste hus, med innhakk og utbygg og skjeve gavler og vegger og vinduer så digre at et sted var en papplate

festet for oven og et annet sted en langs med siden. Alt så herlig tilfeldig og malerisk - med havnen og fjellene som innramning.

Her begynner teksten som er bevart i dagboken:

(Lise)

Lørdag 14. juni satte vi vår fot på Magerøya for første gang. Det var grått den dagen. Skyene hang lavt og regnet satt løst da vi gikk i land og forlot vårt kjære skip og hjem i fire dager «Lofoten».

Den siste delen av reisen da vi passerte Hammerfest og Nordkapp, hadde vi intetanende sovet nede i våre deilige 2. kl. køyer, fullstendig tapt for verden, sovet som i en rus - på våre «Neptusaner» som ikke bare beskytter en mot søsykens redsler, men som samtidig overlater en til Morpleus (?) deilige armer som da virker extra slumrende og bedøvende.

Og det var ikke noe tidlig tidspunkt vi entret dampskipskaiia her på Magerøya - klokka var ca 14, så det ble en del timer vi hadde sovet.

En av fyrene fra tegnestuen møtte oss. Bentsen het han, og han viste os brakka vi skulle bo i. Det var - og er - en lang grå plankebygning med smale vinduer. En mørk, lang korridor går i midten og tegnestuens folk bor på den ene siden og kjøkkenet - et digert et med masse rotter - er på den andre siden. For enden av korridoren er det en stor spisestue fra den gangen de hadde messe her og innenfor den igjen en enda større peisestue med den mest selsomme peis som eksisterer, tror jeg nok. Den er en kjempemessig gråsteins firkant, med et digert *ovalt* gap i midten - som en sulten - og nesten sanselig munn ytterligere markert ved en tykk rød kant rundt denne åpningen. Her sto tomme gamle flasker og nedrevne guirlander og kreppapirpynt, flagg og andre fantastiske dekorasjoner lå strødd og hang måpende ned fra bjelker og spikere. De hadde hatt fest her 17. mai

-

Inn fra spisestuen gikk et lite smalt rom, gjesteværelset. Her hadde de nå tenkt å plassere Per, ingen visste jo noe om at jeg også kom. Rommet *var* lite - men er det ikke mer, takket være vår geniale møblering. Den første tiden trakk vi sengen inn og ut her hver kvell og morgen, men det ble for trangt og domt, også fikk vi innredet spisestuen til soverom. Det halvt avdekkede langbordet - stadig reminisens fra 17. mai, slepte vi inn i peisestuen og alle stolene gikk samme vei. Glasskår langs med veggene og under vinduene sopte vi opp, og plasserte to «senger» pent og pyntelig ut fra den ene veggen med utsikt til et smalt høyt skap med sodavannsflasker med 17. mai dusker oppi samt noen nedbrente lys i herlige staker.

Sjefen, Berstad, var hyggelig og grei, han lot oss allerede første kvellen låne radioen sin og den har vi fremdeles - (dvs 6 uker etter)

Den trøstet oss svært i vår følelse av en smule forvisning. Fjellene var så utrolig nakne og steile og golde og husene så inderlig grå og menneskene virket så mørke - sjøen som jo trots alt var veien ut mot verden, var ugjestfri og dyster. Ikke et skjelvende lite gressstrå kunne vi ane noe sted, ingen duftende markblomst og ikke noe susende tre. Sånn omtrent følte vi det da vi kom og da vi samme kvell gikk ut og så på «byen». Men til vår overraskelse lå den ene butikken etter den andre her,

den ene mer dristig i sine utstillinger enn den annen - sølvrever og rødrever kappedes med grønne citroner og bløte tomater om å pynte de således innholdsrike kolonialforretningene.

Allerede neste dag, søndag, forvandlede vårt inntrykk en smule. Vi drog ut på en liten ekspedisjon til Nordmannset, neset nord for Honningsvåg hvor vi ser rett ut i Ishavet og ser begynnelsen på Nordkapp veggen, nesten iallfall. Veien dit ut var alt annet enn morsom, den går gjennom utløpene av Honningsvåg og bebyggelsen er alt annet enn spennende. Men likevell - vi så små tuer med fjellblomster lilla og gule og røde tyttebærblomster - ballblom og dvergbjerk, fjellfioler og vidjekratt, det var vidunderlig.

Der ute ved krysset Karmøyvær - Nordmannset ligger café Midnattsol med utendørsservering godt vendt bort fra hav og midnattsol - en liten ussel trebrakke malt i ubehjelsomme farver og uendelig trist. På den andre siden av veien ligger stedets turistattraksjon (jfr Stella Polaris'passasjerers busstur dit ut): et ekte uforfalsket lappetelt - eller lapp sies da ikke her, men finne. Bjerkestaurene er reist karakteristisk opp i pyramideform og danner et hull øverst hvor røken pipler ut. Utenpå er det kledd med noe teltduk-lignende stoff. Men neste gang vi var der ute hadde de fått seg et telt til og det var øyensynlig deres soverom - det annet kokested. Og dette siste var dekket med de deiligste grener, dog var de meget slitte og snavsede, men fargene i stripene var herlige og fantasifulle, de lå i flere lag, generøst strødd rundt om -

(Lise)

16/6 begynte arbeidet til Per. Det har formet seg som et passelig feriejobb - han har ikke behøvd å mase og overanstrenge seg, bortsett fra den kvellen han skulle ha et extrajobb (for 30 kr.) som strakk seg utover til kl 2 om natten fra å være prosjiseret til å ta 1 time.

Det er statens typehus og standardtegninger som skal tilpasses stedet og folket her.

Det tror jeg forresten Per selv skulle skrive noen minneord om.

Når klokken er vel 1/2 9 ringer vårt lille ur fra Bodø og Per kaster seg bevisstløs ut i dagen. Noen morgente serveres ikke, hverken fra min eller hans egen hånd, kun hvis vi har levnet noe aftenen før får han en kopp - kald - ellers er det vann, deilig friskt, rett fra fjellet. Dørene åpnes og går igjen med særegne smell bortover gangen, og når Berstad som er vår nabo, har vridd nøkkelen rundt er det på tide å gå.

Så tar jeg lige en lille en på øyet, og tumler så ut til mine gjøremål. Vasker gulvene raskt over som en ekte husmor og utsletter sporene fra våre store utskielser dagen før.

Min daglige gang til bakeriet går under samvirkelagets gulv som står på store, tykke tømmerstolper oppi en diger steinhaug. Og her i dette deilige eldorado av stein og søppel av alle sorter svinser rottene rundt i vill begeistring. Når jeg kommer vil de bare lige vise meg deres nye i dans, men skremmes dog omsider bort og under steinene av mine store stygge fottrinn.

Men før vi kommer så langt som til dette livlige stedet, er det noen herlige rorboder og ganger ut til små brygger ved havnen.

Det er en vi særlig er forelsket i, en gang mellom to rorboder som er halvt dekket av planker. Ned fra disse henger tauverk i alle tykkelser og garn i store mengder, alt pent buntet sammen og ordnet. På sidene langsmed veggene står tønner og dunker og garnstener, eller hva man kaller sånne røde flate sten som brukes til merke for garnene - alt som hører med til fiske ligger og står og henger så herlig malerisk i denne gangen. Utenfra er det en smal brygge hvor vi så gjerne vil sette oss en dag og tegne.

Der skinner solen bestandig hvis det først er noen, og der har vi alle båtene tett rundt oss. Nå ligger også hele havnen full av båter, forleden kom en hel hærskare av hvalfangere inn. De var flotte! Særlig tapte vi hjertet til «Jan Magnus» som var en stor kraftig plugg. Et deilig tømmer skinte lyst og lekkert på innsiden, kraftige lenker og kjettinger, en praktfull mast med den karakteristiske hvitmalte tømra øverst.

Noen gevaltige motorbåter hang ut fra siden av båten, et helt bildekk var montert foran i stevnen på den, de lyste formelig av kraft og hvalfangst.

For en tid siden hadde vi også besøk av en hvalfanger. Det var en aften, sur og kald, vi var nede på kaia for å sende noen brev at vi så den lå der. Samtidig var det kommet en stor fransk båt, en underlig fremtoning av en fiskebåt, som hadde satt av en del franske turister. Disse sto hutrende, med blå legger og sammenkrøket i vinden og betraktet denne hvalfangeren - og det var et syn! Hele midterdekket var fylt med mørkerøde flotte stykker av en kjempehval, og foran på skipet lå haugen av hvitt bølget spekk. Skipperen fortalte oss at han hadde fanget den ute ved Vardø samme dag, og dette var dagen før fredningen tok til, heldig fyr! Nå var han på vei til Tromsø med den, men vi kunne nå godt få kjøpe et stykke. Han plukket ut et fint stykke til oss fra bunken og stakk en hyssing igjennom og vi vandret glade og fornøyet hjem med vår hvalfangst.

(Per)

Det kommer mange på tegnestuen for at få ordnet deres sager - alle har sit særpreg. Dels er vel netop de, som kommer for at bygge deres hus typer, som har ben i næsen og har bragt det til noget, dels er det en barsk og hård kamp, hvor individet først og fremmest har sig selv og stole på og derigennem skape en individualitet hvor deres spesielle evner er utviklet mest mulig - måske på bekostning af andre evner, hvorigennem modsætningsforholdet bliver endnu mere iøjenspringende.

Blandt de som kommer, er skipperne uden tvivl de, som gennem deres liv på søen, har - om man så må sige - udkrystaliseret deres personlighed tydeligst.

En af disse kom i dag - han skulle have tegninger til et hus. Han var i arbejdsklær - blå bukser og en brun slidt - forhenværende stadsjakke. Hertil en blå arbejdsskjorte og et beskidt, men spraglet tørklæde rundt halsen. Endvidere de obligatoriske gummistøvler og kasketten, som han ærbødigst holdt i hånden. Han var en herlig type - allerede inde i forkontoret kunde vi høre ham - han var uhyre snakkesalig. Søen og luften havde garvet hans hud. Håret var hvidt og øjenbrynene sorte. Hans øjne var betændte af saltvandet - når han skulle se på tegningerne, måtte han knibe øjnene

sammen, fordi han i tidens løb var blevet langsynet. Af og til drog han et overraskende hvidt lommetørklæde frem, som han tørkede øjnene med - bagefter eksaminerede han nøje og uden ... det opnåede resultat. Han fortalte og snakkede så hele kontoret lyttede. Jeg opfattede ikke meget af det - dertil var hans mål for specielt, men jeg var ikke i tvivl om, at det var rigtige skipperhistorier. En af dem drejede sig om en enøjet los som var en fandens karl. Engang de havde været ude og fiske og var på vej hjem, kom stormen netop, som de fik Nordkap i sigte. Den var så hård, at man kunne hugge en økse i den. Nordkap forsvandt, og da de var gået ned for at spise, krængede skuden over, netop som maden kom på bordet og stormen var over dem. Der var ikke tale om at gå ud - der var ikke andet at gøre end og ligge underdrejet til det var forbi. Troede de. Men hvem ser de, andre end den enøjede, som på sin båd kommer ud for at lose en ... gennem sundet i storm og tåge. Efter vel udført bedrift vender han næsen hjemad igen og da de andre næste dag, da stormen var løjet af og tågen lettet kommer i havn, står han og modtager dem på kajen. «Jeg med mit ene øje sigter inad, men i har to, og alligevel kan i ikke finde gennem sundet.» «Men der er vidst også noget om, at man ser bedre i tåge, når man har glasøje» slutter vor skipper af.

Her på våren, inden tøbruddet sætter ind, begynder det at blive knapt med vandet her. Hele vinteren har det frosset, så kun sneen ligger igen og grundvandet efterhånden er opbrugt. Så begynder kampen for at skaffe vand. Per på tegnestuen fortæller hvordan konene står i kø for at få vand fra byens sidste brønd. Som rasende maser de for at komme først med deres spand - mundhuggeri og spydigheder hører med i billedet. Så snart de har fyldt spanden, skynder de sig hjem og tømmer den, for hurtigst mulig og komme tilbage og få en ny plads i køen. At det virkelig er et problem, forstår man, når man hører at brudefolk fik 3 tønder vand forærende, og at det var den fineste brudegave de fik. Men det gik nu også landet rundt bagefter og blev omtalt i alle aviserne - ja.

(Lise)

Den andre søndagen vi var her, gikk vi en deilig tur opp på toppen her rett bak Honningsvåg. Solen strålte vidunderlig og vi fant en liten hylle i fjellet hvor det var blikk stille. Der hadde vi en herlig tid - meget klær behøvde vi ikke å ha på oss - Per tegnet fjellene vestover (med tendstikk) mens jeg skrev brev. Nedstigningen var ytterst skummel, vi så ikke en gang veien og fjæra, men rett ned i sjøen - og steinene virket løse - når som helst kunne de skride ut, syntes vi. Men langt om lenge da lårene var godt skjelvende og trette, kom vi da på et mer brukbart terreng hvor vi kunne se byen og den faste jord.

Søndagen etter var vi med Per til hans hytte over ved Porsangerviken, altså på fastlandet. Han den unge sløve var også med og vi drog avsted med Tanahosene (?). Men så mange mygg! Det er slett ikke til å beskrive, luften var sort av dem - og myggoljen vår sto igjen i Honningsvåg! Genialt? Vått og kaldt var det også, riktig vemmelig!

Hytten besto bare av et stillas, så teltet skulle være vårt hus. Per har tegnet interiøret - jeg sitter og skriver langt brev til Odense. Ut på aften holdt det opp å regne og Per og jeg gikk en tur oppover i fjellet. Det var et vidunderlig syn, fjellene i nord sto sorte mot aftenhimmelen og solen strålte over sjøen så den glitret og spilte i bølgene. Det var et skue så overveldende - men akk, det var umulig for oss å stå stille og nyde det, myggene gjorde oss helt hjelpeløse - de satt seg på oss alle vide vegne. Vi måtte gå -

En rev lusket langs med skråningen og en stor renflokk med store flotte horn som tegnet seg som et mønster mot himmelen satt i galopp bortover fjellene, før vi hadde fått sukk for oss var de nede i viken i Kåfjorden.

Og så skulle Per tegne hytta og fjellene, vi ser forresten også litt av Kåfjorden på tegningen, men det var nemlig et problem! Vinden var blitt stiv og det småregnet og myggene var ikke blitt borte. Han satte seg inni mitt regnslag som i et telt, men nei, vinden rev det av ham, så måtte en ny patent til, hetten ble trukket i en riktig vinkel i forhold til vinden ned over hode og nakke.. Etter å ha forsøkt alt, og med like lite hell, måtte alle værets luner hånes og ignoreres og tegningen, med blyant, ble til. Jeg satt som ellers ved siden av og skrev - til universitetsbiblioteket etter bøker! Vi bestilte en hel rekke, som vi dessverre aldri fikk fordi så mange formaliteter måtte bringes i orden først.

Hjemturen natt til mandag var dog det beste nesten vi har opplevet her og gjorde myggene til de mygg de trots alt er -Det var nemlig en opplevelse. Vi fikk på en heldig måte en fiskeskøyte til å seile oss hjem, ellers skulle alle 4 ha ligget i det lille teltet og i den kalde og fuktige natten til neste morgen. Tåken var begynt å sige inn i viken og la seg som en - alt annet enn varm - dyne over strandbredden hvor vi satt og nød vår aftenkaffe.

Skøyta kom tøffende inn i viken og vi var ikke sene om å komme ombord. Ute på havet så vi hele Magerøya lå i en tett tåke, men over den skinte den nokså bekjente midnattsol. Vannet var oljeblankt og det var ikke en gang kaldt å sitte foran i stevnen på skøyta. Per gikk straks i gang med å tegne skuta - gu´veit åssen han i det hele tatt kunne det for som vi ristet!

Opp av tåken foran oss steg en fin røykstripe og langsomt gled et skip ut av tåkemuren. Ikke en lyd kunne trenge ut av dette tåkebelte, det virket som et drømmesyn, og da den igjen ble oppslukt av tåken, visste man ikke om det ikke hadde vært en drøm - og ingen virkelighet. Snart ble vi selv omsluttet av tåken også, men solen skinte på en underlig lys måte igjennom, under strålene var det liksom et stort hull, jeg kan slett ikke forklare det, det hele var så uvirkelig.

(Per)

Russiske både o. 1800 (?)

Deres både ligner de såkaldte fembøringer og er almindelig over 2 kommercialæster drægtige, sammenbundne med hampesnører og tættede med mose; de sejler godt for vinden, men vanskelig i sidevind (s. 189)

De russiske både, «snekker» er gode søbåde, men højst primitive. De er klinkbyggede, men istedet for at være naglede, er de syet sammen med snøre af rødder, trevler eller bast.

Nederkanten af en bredside lægges over overkanten af det nedenforliggende bord, og snøret trædes gennem huller, borede i disse. Når syningen er færdig, plugges hullerne vekselvis uden- og indenfra. Istedetfor drev bruges mos eller kogjødse.

For og agter er et lukket halvdæk med plads agter for høvedsmanden og forud for mandskabet, 3 voksne og 1 gut. Forstavnen er stærkt buet forover. Størrelsen er som en mindre fembøring; men båden er lavere på vandet og smalere for og agter. Sejlet er firkantet og lige bredt oppe som nede. Til kogning bruges midtskibs en flad sten eller jernplade, som regel bunden af en større, ituslået jerngryde, hvorpå ilden gøres op, medens kogekaret hænger over en stang der hviler på æsingen.

Skaidi d. 19-8-1952

Nu er det allerede 4. dagen, vi så Honningsvåg forsvinde bag Altesula. Afrejsen var ikke uden dramatik, men en dramatik uden skønhed og høyhet.

Nordnorges sureste mand, som aldrig talte barnligt og overså kl. 8 før midnat, nægtede at ekspedere vort danmarksgods så vi blev nødt til at slæbe det til Hammerfest. Efter megen møje og et mellemagt hvor Gustavo spillede rollen som ukendt tyv, nåede vi velbeholdne Hammerfest. Fjeldene var så nære os hele vejen dertil. De stod rustrøde, grå og grønne, hvor hvide små ulddotter på fire små ben gik og beitete i fjæra.

Ud af Magerøysund rejste mod Nord og Ishavet stablene sig. Langsamt forsvant øya vor, som en sidste hilsen lyste Sølvnæse-klippen.

Hammerfest kom til syne efter at vi havde passeret gennem et smalt lille sund i et par skarpe drejninger, som Gustavo betragtede med misunde øjne efter at vi brutalt havde revet ham op af en lille blund. Byen lå i en lavning indeklemt mellem højder og strakte tynde husarme ud langs vandet. Fire tynde radiomaster stod i spinkel hvid silluet mod den mørke fjeldside. Langsamt gled båden ind til bryggen, som alle steder fuld af folk, blant andet nogle underligt udseende turister. Efter at have fået slæbt alle vores pakker i land, gik vi i gang med at få det afsendt til Danmark. Men først efter at have løbet fra pakhus til toll og tilbage, og have dermed allehånde mennesker og fået en hyggelig toldmand til at fortolde godset formedels en 10 kroneseddel, kunne vi udmattede begynde at søge efter Packness. Medens vi tvivlrådige stod og kiggede i det omtrentlige nabolag, som vi havde fået opgivet af toldmanden, så vi en mand med et herligt rødt halstørklæde viklet halvt rundt om hovedet. Det var den eftersøgte, som kom lige fra lægen, hvor en tand var blevet trukket ud. Tandlægen var på ferie, og det var tvivlsomt om den ukyndige havde taget den rette tand. Tanken på dette sammen med smerterne gjorde måske modtagelsen mindre hjertelig, men vi blev inviteret med hjem. Her stod konen parat til at tage med Packness på multebærplukning. I skuffelse og raseri over at turen syntes ødelagt, forlod hun huset uden at ville hilse på os, for alene at tage over på Høyanes (?) som lå uden for vejen, og hvor plukningen skulle foregå. Alt dette gjorde stemningen lidt mat, men efterhånden, da vi fik fyret op og lavet te, blev det bedre. Packness

boede i en barak yderst på en pynt, med utsikt over hele veien til øerne, som lå som et bælte af blå kejsper (?) og skærmede mod havet.

Vejret var vekslende i et storslået skuespil hvor farve og form var i stadig ændring. Blåsorte, røde og gylne glitrende solstref over vandet og sorte toninger (?); - Hørja (?) som en sort kolos mod blå skyggebjerge, der af og til forsvant i grå regndis.

(Lise)

Østhavet 23/8

Jeg vil se å bli ferdig med alt det foregående så fort som mulig, det er alltid meget sjovere å fortelle om det aktuelle.

Vi ble i Hammerfest fra den lørdagen vi kom dit og til torsdag formiddag. Packmann ville vi skulle bli der, og at Per kunne tegne for ham, jeg tror han fryktelig gjerne hadde sett at det ble til noe, for han føler seg ensom der oppe, ingen forstår ham. Men vi tok sekkene på ryggen og trasket oppover veien over øya.

Som vi følte oss frie og lykkelige der vi bare gikk og gikk og så på alt og alle rundt oss. Blåbær var det i massevis og risene var begynt å bli røde, så fjelldekket hadde de mest utrolige farver, ja alle mulige og i alle nyanser. Alt dette vakre - havet og fjellene, små hus nede ved fjæra, fjellbjerken som begynte å titte frem, kjerr og lyng, myr og mose følte vi rett inn på oss, vi var i det og kunne suge det inn med alle sanser - for en herlig måte å komme seg frem på.

Ved en vik satte vi oss og hvilte litt, men straks etter kom en lastebil som tok oss med. En italiener hadde allerede fått plass på lastepplanet. Men den kjørte ikke særlig langt, så snart var vi atter på landeveien. Det småregnet, men alt var herlig.

Ikke lenge etter tok en ny lastebil oss opp, det var noen representanter med margarinpakker bakpå som formet seg bløtt og behagelig etter legemet. Veien var praktfull, svinger, bratte stup, små bakker med bjørker, svære veltede kampesteiner i en eneste røys ovenfor veien, og ikke minst Stallo. Den herlige spisse tappen som står alene ut fra fjellsiden i en bratt sving hvor terrenget går rett ned fra veien til sjøen.

Finneguden ved Stallogargo, som de ofret til når det var springflo. Da sies det at sjøen gikk helt dit opp og kokte som vann i en kjele. Guden var rasende og finnene ville formilde den ved ofrer.

Over Kvalsund med en underlig liten ferje, foruten oss var det en finsk og en italiensk bil med og da var den full.

Vår bil skulle til Alta og vi var sterkt i tvil om vi skulle bli med. Men vi bestemte oss omsider til å stanse i Skaidi og trots alt ta den ruten innover til Karasjok som meningen var. Der var det også et ungdomsherberge som kun hadde besøk av et fransk ungt par. Og vi fikk uten vanskelighet det ene værelset, vel tilfredse tok de det annet. Det var masse skog rundt alle vegne over i lia, akkurat sånn li som i Sollia. Helt oppe på en liten topp over tregrensen lå triste rester av et lite hus.

Peisstenene lå i en haug og en gammel forfallen kjeller som på vår Bu - sto åpen og fortalte oss historien om menneskehender som møysommelig hadde samlet og lagt stein i en fin mur rundt

dette hullet de like så møysommelig hadde gravet ut med megen slit og svett. Selv her - utenfor alle veier, alene oppå vidden, hadde de nådd, disse onde vesnene (tyskerne).

Jorden var pyntet i farver som selv den mest farvestrålende bunad ikke kunne hamle opp med. Røde tepper lyste av og til intenst mellom gule myrer og lyse bjørker, som et blendverk nesten. Mørket falt hurtig på så vi rakk ikke å prøve å male dette fantastiske skue, måske var det godt.

Neste morgen kom vi oss tidlig avsted med kurs til Banak - Lakselv. Solen skinte, det var stille og varmt, en vidunderlig dag. Ved en buldrende storbekk lå det en liten finneby. Noen store ruvende telt med sat topp lå mellom små ordentlige hus. Per tegnet en liten skisse og så ut på veien igjen.

Det var det siste tegn til liv disse finnene på et evig langt stykke. Regnet begynte å dryppe og fjellene lå enda mer øde og forlatte. Store vidder, små og store topper, myrer og rød lyng. Noen rensdyr gikk og beita på en fjellside, ellers intet liv. Noen bil fantes ikke den ene eller andre vei - Det var så uendelig å traske over disse viddene. Vi fant et par multer som smakte deilig.

Når vi rundet en sving eller kom opp en veitopp kunne vi ofte se veien langt, langt fremetter, som en snor slynget den seg hvit over viddas ødsle farveflor. Også plutselig var det en liten Y-bil bak oss, hånden ut og bilen stanset og vi inn! Det var fint! Han kjørte oss helt til Olderfjord hvor vi hoppet ut og provianterte litt i Samvirkelaget. Solen var begynt å sende varme til oss igjen og etter lange og mange overveielser fant vi en liten slette ved en bekk hvor vinden ikke tok så hårdt. Her spiste vi en deilig frokost og holdt intenst utkikk med veien som vi så langt oppe i åssiden. Det var et sandtak der og uavbrutt ble vi narret av de lastebilene som bare lastet sand og kjørte oppover, kom tilbake, lastet og drog oppover igjen.

Men etterhånden hørte vi bildur alle steder fra og vi besluttet å dra videre - det ble litt enerverende å sitte på spranget!

Nå var det bare sol og veien var nesten blid og yndig! Små gårder lå langsmed fjorden og litt trær lunet dem. Sjøen var blå og blank, alt var totalt forandret nå. Den øde vidde-veien var som tusen mil borte. Og tenk, plutselig kom vår Y-bil igjen! Han skulle nå til Indre Billefjord og vi måtte igjen få sitte på.

Da vi svingte rundt odden før Kistand kunne vi se utover hele Porsangerfjorden og langt ute helt i det blå så vi Altesula og Magerøyas skikkelser. Tamsøya lå som en tynn stripe ute i havgapet. Det var helt rørende å se våre hjemlige trakter. Landskapet videre over Kistand og til Billefjord var merkelig. En masse små knauser og dalsøkk ofte fulle av morenegrus fra istiden. Øyene lå tett ute i fjorden og inni en vik lå sten etter sten ute i vannet, kalottene stakk opp, det så merkelig ut.

Da vi gikk ut av bilen i Billefjord reiste en regnbue seg over fjorden og omsluttet landstripene på begge sider. Fantastisk. Den var fullstendig tydelig og sterk i farvene. Her lå en del små hus og vi provianterte igjen en lille smule, men stanset ikke. Det var ikke langt stykke vi hadde gått før en lastebil tungt prustende kom oppover en bakke bak oss. Et digert lass med maskindeler - og store sådanne - var spent fast og tildels dekket med presenning, og sjåføren vinket oppgitt på hodet da vi lengselsfullt strakte hånden ut til den. Oppå toppen av bakken stanset den likevelli! Vi sprang opp

til den med sekkene deisende rundt på ryggen, og spurte forventningsfullt om vi kunne få være med likevelli. Jo, hvis vi klarte å klore oss fast der oppe kunne vi godt få være med. Og vi var jo ikke sene om å slenge sekkene opp og kripe etter selv. Oppå hjul og mellom kasser og rister fant vi to seter og der dinglet vi frem og tilbake sammen med alt skrotet, hele lasten ga seg i svingene og det følte som det hele når som helst kunne ryke utover kanten. Veien var humpete og svingte seg ustanselig, og var ikke ulik veien fra Røros til Bu. Små vann og bjørkene langs sidene, for det meste flatt og med toppen i det fjerne. Det var et langt stykke å kjøre 38 km og det var kaldt! Like før Lakselv, ja den skulle dit nemlig, hadde vi en like og steil fjellvegg på høyre hånd med terrasseaktige klippeblokker foran. Der var det huler og gamle bunkerhull og et spennende vannfall - forresten to ved siden av hverandre - som styrtet seg rett ned i en blank fjellside og nes i noe dypt og utilgjengelig noe, måske lå det en sjø der inde. Vi så bare stenveggene rundt om og at bekken rant videre nedover terrassene etter å ha funnet vei ut av den mystiske sjakten. Slike vannfall - dog ikke så spennende som dette - var det flere av bortover denne jevne og svære fjellsiden. Det ville sikkert være gevaltlig spennende å utforske det terrenget litt nærmere.

Lakselv var en fæl brakkeby. Omtrent ingen nye hus var å se. Disse (tegning av campingvogn) var det en masse av. Å, det så så trist ut men det lå forholdsvis lunt i bunnen av Porsangerfjorden. Vi drog videre med sekkene våre til Gjestgiveriet som lå 1 km utenfor byen. Det var et rødt hyggelig hus og vi fikk hver vår køye i 4mannsværelser. Det var så nydelig lavet innvendig også - enkelt og i en virkelig og ekte hyttestil. Her var varmt vann og alle mulige deilige ting. Pølsene fra Billefjord fikk vi stekt i kjøkkenet og en bedre middag fortærte vi på Pers rom.

Noen tur ut om aften da orket vi ikke, men gikk istedet tidlig til køys og hvor var det herlig!

(Resten av dagboken er Pers beskrivelse av veien fra Kiruna mot Stockholm)